

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 450/2023-7

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditša a Libora Duľu prerokoval oznámenie sudcu III. senátu Ústavného súdu Slovenskej republiky **Ivana Fiačana** o dôvodoch jeho možného vylúčenia z výkonu sudcovskej funkcie vo veci vedenej Ústavným súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. Rvp 287/2023 a takto

r o z h o d o l :

1. Sudca Ústavného súdu Slovenskej republiky Ivan Fiačan **je vylúčený** z konania a rozhodovania vo veci vedenej Ústavným súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. Rvp 287/2023.
2. Toto uznesenie nadobúda právoplatnosť a vykonateľnosť okamihom jeho prijatia Ústavným súdom Slovenskej republiky.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav a oznámenie sudcu

1. Ústavný súd vedie pod sp. zn. Rvp 287/2023 konanie o ústavnej sťažnosti obchodnej spoločnosti VSŽ a. s., IČO 45 887 012, Južná trieda 97, Košice (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. Ivanom Jurčišinom, Severná 16/A, Prešov, proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 2 Obdo 99/2021 z 25. októbra 2022 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 4 Cob 44/2017-344 z 20. septembra 2018, ktorým namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Vec bola pridelená sudcovi spravodajcovi Ivanovi Fiačanovi, ktorý je členom III. senátu ústavného súdu.

2. Sudca ústavného súdu Ivan Fiačan listom zo 4. júla 2023 adresovaným podpredsedovi ústavného súdu oznámil v zmysle § 49 ods. 4 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky

a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) dôvody, ktoré môžu vyvolávať pochybnosti o jeho nestrannosti vo veci ústavnej sťažnosti sťažovateľa, a to pre jeho pomer k právnomu zástupcovi sťažovateľa. S týmto právnym zástupcom bol sudca spravodajca pri výkone svojej predchádzajúcej funkcie (správcu konkurznej podstaty, pozn.) v sporovom konaní. Právny zástupca sťažovateľa si totiž osobne ako konkurzný veriteľ úpadcu Drevona, štátny podnik „v likvidácii“, Banská Bystrica, uplatnil proti sudcovi spravodajcovi ako správcovi konkurznej podstaty tohto úpadcu nárok na náhradu škody vo výške 250 000 eur s prísl., a to v konaní vedenom na Krajskom súde v Banskej Bystrici pod sp. zn. 65 Cbi/2/2010. Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom z 21. marca 2013 v spojení s rozsudkom najvyššieho súdu č. k. 4 Obo 49/2013 z 25. novembra 2014 návrh navrhovateľa (právneho zástupcu sťažovateľa) zamietol a zároveň mu bola uložená povinnosť nahradiť trovy konania. Sudca spravodajca dodal, že zo strany právneho zástupcu sťažovateľa nešlo o štandardné uplatňovanie pohľadávky konkurzného veriteľa voči konkurznej podstate, ale právny zástupca sťažovateľa si v podstate už po skončení konkurzu na majetok označeného úpadcu (po schválení konečnej správy a po vydaní rozvrhového uznesenia) uplatňoval proti sudcovi spravodajcovi nárok na náhradu škody podľa § 420 ods. 1 Občianskeho zákonníka v spojení s § 8 ods. 2 zákona o konkurze a vyrovnaní z dôvodu, že správca konkurznej podstaty mal podľa žaloby spôsobiť škodu nekonaním s odbornou starostlivosťou pri správe majetku zapísaného do súpisu konkurznej podstaty úpadcu.

3. Sudca Ivan Fiačan zhrnul, že sa vo veci necíti byť subjektívne zaujatý, ale zastáva názor, že s ohľadom na tento predchádzajúci spor s právnym zástupcom sťažovateľa môžu vzniknúť pochybnosti o jeho nestrannosti a nezaujatosti.

II.

Posúdenie veci ústavným súdom

4. Ústavný súd v úvode zdôrazňuje, že požiadavka nestrannosti sudcu sa dotýka samej podstaty spravodlivosti a jej vnímania. Nestrannosť znamená absenciu zaujatosti či predsudku, znamená, že sudca nemá žiaden osobný záujem na výsledku konania. Nestrannosť sa obyčajne definuje ako neprítomnosť predsudku (zaujatosti). V judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), na ktorú nadväzuje aj judikatúra ústavného súdu, sa rozlišuje nestrannosť subjektívna a nestrannosť objektívna. Subjektívne chápanie nestrannosti je posudzovaním správania súdu (sudcu). Subjektívna nestrannosť sa prezumuje, až kým nie je dokázaný opak, čo však je zriedkavý prípad. Nestrannosť z hľadiska správania sudcu je vlastne nedostatok subjektívnej nezaujatosti, o ktorom svedčí správanie sudcu. Objektívna nestrannosť sa naproti tomu neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Sudca môže subjektívne rozhodovať absolútne nestranne, ale napriek tomu jeho nestrannosť môže byť vystavená oprávneným pochybnostiam so zreteľom na jeho štatút či funkcie, ktoré vo veci vykonával. Práve tu sa uplatňuje tzv. teória zdania, podľa ktorej nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť v očiach strán. Podľa názoru ESLP objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prerokovanej veci a účastníkom konania. Rozhodujúcim prvkom rozhodovania o zaujatosti zákonného sudcu je to, či pochybnosť o nestrannosti sudcu je objektívne oprávnená, resp. odôvodnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň

vzťahu sú také, že naznačujú nedostatok nestrannosti súdu (rozsudok ESLP vo veci Pullar v. Spojené kráľovstvo).

5. Podľa § 49 ods. 1 zákona o ústavnom súde sudca ústavného súdu je vylúčený z konania a rozhodovania vo veci, ak so zreteľom na jeho pomer k veci, účastníkom konania, zúčastnenej osobe alebo ich zástupcom možno mať pochybnosti o jeho nezaujatosti. Dôvodom na vylúčenie sudcu ústavného súdu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu ústavného súdu v konaní o prerokúvanej veci alebo v jeho rozhodovaní v iných veciach na ústavnom súde.

6. Podľa § 49 ods. 4 zákona o ústavnom súde dôvody vylúčenia podľa odseku 1 alebo odseku 2 oznámi sudca ústavného súdu bezodkladne predsedovi ústavného súdu.

7. Podľa § 51 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde ak ide o rozhodovanie v senáte ústavného súdu, o vylúčení sudcu ústavného súdu rozhoduje iný senát ústavného súdu určený rozvrhom práce.

8. Podľa čl. IV bodu 1 písm. d) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2023 do 31. decembra 2023 (ďalej len „rozvrh práce“) o vylúčení sudcu pri rozhodovaní v senáte podľa § 51 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde rozhoduje štvrtý senát, ak ide o sudcov tretieho senátu.

9. Pokynom podpredsedu ústavného súdu z 8. augusta 2023 bolo oznámenie sudcu Ivana Fiačana pridelené IV. senátu ústavného súdu, ktorý ho v súlade s citovaným článkom rozvrhu práce prerokoval v zložení Miroslav Duriš (predseda senátu a sudca spravodajca) a sudcovia Ladislav Dudíť a Libor Duľa (ďalej len „námietkový senát“).

10. Pokiaľ ide o subjektívne hľadisko, treba vychádzať z prezumpcie nepredpojatosti dotknutého sudcu a zistiť, či jeho vyjadrenia alebo správanie v konkrétnej veci neposkytujú dôkazy na vyvrátenie tejto domnienky.

11. Z obsahu oznámenia sudcu Ivana Fiačana vyplýva, že sa subjektívne necíti byť zaujatým. Rovnako samotné správanie sudcu nijako nespochybňuje jeho subjektívnu nestrannosť. V tomto kontexte možno poukázať na fakt, že to bol samotný sudca, ktorý postupom podľa § 49 ods. 4 zákona o ústavnom súde inicioval konanie o svojom vylúčení, čo nenasvedčuje, že by mal určitý subjektívny záujem, aby sa mohol zúčastniť na rozhodovaní v predmetnej veci. Naopak, jeho postup svedčí o jeho nadhľade a profesionálnom odstupe od predmetnej veci.

12. Vzhľadom na uvedené preto sudcu Ivana Fiačana nie je možné považovať za subjektívne zaujatého v predmetnej veci.

13. Námietkový senát tak následne podrobil nestrannosť sudcu Ivana Fiačana v danom prípade aj testu objektívnemu, t. j. zisteniu, či vzhľadom na skutočnosti uvedené v jeho oznámení môžu z pohľadu externého pozorovateľa (účastníka konania alebo verejnosti) existovať objektívne odôvodnené obavy, že tento sudca vo veci nie je nestranný.

14. Vo vzťahu k objektívnemu testu ústavný súd konštatuje, že sudca Ivan Fiačan bol v minulosti protistranou v občiansko-právnom konaní právneho zástupcu sťažovateľa (ktorý od neho požadoval relatívne vysokú náhradu škody za údajné porušenia povinností pri správe majetku zapísaného do súpisu konkurznej podstaty, pozn.), a preto z objektívneho hľadiska podľa námietkového senátu existuje legitímny dôvod na obavy, či by sa sudca Ivan Fiačan skutočne javil ako nestranný so zreteľom na jeho sporovú históriu vo vzťahu k právnenému zástupcovi sťažovateľa.

15. Z uvedených dôvodov námietkový senát ústavného súdu rozhodol o jeho vylúčení z konania a rozhodovania v danej veci tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto uznesenia.

16. Podľa § 70 ods. 1 zákona o ústavnom súde rozhodnutie ústavného súdu nadobúda právoplatnosť a vykonateľnosť dňom jeho doručenia poslednému z účastníkov konania pred ústavným súdom, ak tento zákon v § 83, § 90, § 100, § 108, § 150, § 168, § 175 alebo § 179 neustanovuje inak alebo ak nevyplýva iné z rozhodnutia ústavného súdu.

17. Ústavný súd v záujme rýchlosti a plynulosti konania rozhodol podľa § 70 ods. 1 zákona o ústavnom súde tak, že toto uznesenie nadobúda právoplatnosť a vykonateľnosť okamihom jeho prijatia ústavným súdom (bod 2 výroku tohto uznesenia).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. septembra 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu